

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

No. 38. Den 21de September 1805.

Trykt i Kjøbenhavn hos Directeur Johan Frederik Schult.

Undertegnede ere Redactører, Forslæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.
Statsraader og Deputerede i det danske Cancellie.

Lovgivninger.

Under 6te d. M. er, igjennem det danske Cancellie, udfærdiget en Forordning, hvorved danske Lovs i Bogs 6 Cap. 18 Art. og Forordningen af 10 April 1750 nærmere bestemmes. Dens Indhold er følgende. Hs. Majestæt har, saavel med Hensyn til den ikke længere nødvendige Forskjel, der er imellem danske og norske Lov, i at bestemme Størrelsen af de Forbringere, hvilte for Hølesteret kunne paatales, som og i Betragtning af de Uleiligheder, der ere forbundne med Hjemtingsdommes umiddelbare Indstevning for Landets øverste Domstol, allernaadigst fundet for godt at anordne og befale:

1) at

- 1) at den samme Regel, som for Norge er foreskrevet i N. L. 1 — 6 — 16, i Henseende til Værdien af de Sager, der kunne indankes for Høiesteret, ogsaa skal være gjældende i Danmark, for saavidt Lands-Overretterne, Hof- og Stadsretten, Politie-Retten og Søe-Retten i Kjøbenhavn, samt Hof- og Stadsrettens Skifte-Commission betræffer, og
- 2) at Hs. Majestæts egne Virkedommers Behandlinger og Domme, hvilkke hidtil, i Folge Forordningen af 10 April 1750, umiddelbart kunde indstevnes for Høiesteret, i Fremtiden skulle paaankes for den vedkommende Provincial Overret.

(Slutningen af Forordningen om de Klosterlige og Gods-
Underhørendes Tjenester o. s. v.)

§. 48. Hvo der endog forleder andre til Mod-sætsfighed, skal dømmes til 20 Dages Fængsel paa Band og Brød, og, ved en større Grad af Forbrydelse, til $\frac{1}{2}$ Aars Fugthuusstraf. Ogsaa skal der, naar Godseieren forlanger det, sælbes Dom til Ophævelse af den med ham oprettede Forpagtnings-Contract, efter det løbende Tjenesteaars Ende.

§. 49. En Tjenstpligtig, som, under Arbeidet, dagligen forseer sig imod den af Godseieren satte Opsynsmand eller Godsforpagteren, skal derfor idømmes Fugthuusstraf paa $\frac{1}{2}$ til 1 Aar.

§. 50. Skulde, imod Formodning, nogen gjøre sig skyldig i voldsom Forgreibelse paa Godseieren, straffes han med Tugthuusstraf paa 1 til 5 Aar.

§. 51. Den Tjenstpligtige er forbunden til, paa Forlangende, at tilbageholde de hans Folk efter denne Forordning idømte Pengebøder, ligesom ogsaa de mulige Procesomkostninger, af deres Tjenesteløn.

§. 52. Istedetfor den idømte Pengestraf kan hos Uformuende, efter Forholdet af 1 Rdlr. om Dagen, Fængselstraf paa Band og Brød anvendes.

§. 53. Ved alle om Tjenestepligts Opfyldelse opkommende Stridigheder skal den Tjenstpligtige uvagreligen yde de forlangte fridige Tjenester, naar han dertil forfristsmæssigen tilsiges; hvorimod han, i Henseende til ydet Tjeneste, hvortil han ei var forbunden, beholder sin Regres til Godseieren.

§. 54. For formeget krævede Udgifter, hvad enten de bestaae i Tjenester eller Afgifter, skal Godseieren give fuld Erstatning for det, som formeget er krævet, og desuden erlægge en Pengestraf fra 10 til 100 Rd.

§. 55. Skulde, imod Formodning, en Godseier eller hans Inspecteur, Forvalter eller Forpagter mishandle de Godsunderhørende og deres Folk, skal en saadan Mishandling straffes paa samme Maade, som en Andens Mishandling, der ei staaer i nogen Forbindelse med Godset.

§. 56.

§. 56. De efter denne Forordning idømte Pengestraffe indskyde i Tugthusets og Arbeidshusenes Kasse.

§. 57. Enhver Klage om stridige Tjenester, ligesom ogsaa om de Forseelser, som efter denne Forordning skulle straffes, skal saasnart muligt forebringes, og maa, efter 8 Ugers Forløb fra den Dag, da de stridige Tjenester ere ydede eller nægtede, og fra den Dag, paa hvilken Forseelsen er begaaet, ei meer modtages.

§. 58. Ved Klager om Tjenestecontracterne selv, illegemaade ved Forseelser, ved hvilke der, efter denne Forordnings Forfrist, skal dømmes til Contracternes Ophævelse eller til Tugthuusstraf, finder den sædvanlige Fremgangsmaade Sted.

§. 59. Ved andre Klager om stridige Tjenester, illegemaade naar der, efter denne Forordning, skal sælbes Dom til en Penge eller Fængselsstraf, finder en blot summarisk Fremgangsmaade Sted.

§. 60. Forstaaende Forfrister skulle ligeledes anvendes i de klosterlige Districter.

Blandede Efterretninger.

(Slutningen af Instruxionen for Directionen for Universitetet og de lærde Skoler.)

10.

B. Om private Skoleinstituter.

Da alle disse Instituter, saa mange de nu ere eller
maatte

maatte herefter fremstaae, ere satte under Directionens Overtillsyn paa den Maade, som Placaten af 19 Juli d. A. foreskriver, saa følger deraf, at Directionen er ikke alene berettiget, men endog forpligtet til at indhente Kundskab om saadanne Instituter, forsaavidt der kan spørges om, hvad, af hvem, og hvorledes der laeres i Samme. Til den Ende bør Institutterne til Directionen indlevere aarlige Betetninger, i hvilke efter tabellarisk Form angives Lærernes Navne, Alder og academiske Egenskaber, Lærlingenes Antal i enhver enkelt Klasse, de dem givne Sprogs- og Videnskabs Lektioner, de derved brugte Lærebøger og andre disciplinariske Indretninger. Saa bemyndiger Hs. Majestæt ogsaa Directionen til at lade sig underrette om, til hvilke Tider der i Institutterne holdes Skoleexaminer, paa det at eet eller flere af Directionens Medlemmer, eller hvem af Academiets Lærere det af Directionen maatte blive overdraget, kunne være tilstede, forsaavidt Institutterne ere i eller nær ved Hovedstaden, og andre sagkyndige Mænd af Directionen kunne formaaes til at indfinde sig paa dens Begne ved Instituter, som maatte være længere bortliggende. Skulde de Erindringer, Directionen, i Henseende til de i denne S. omhandlede Gjenstande, maatte ansæe sig beføiet til at gjøre, imod Formodning ikke paaagtes af Vedkommende, og de anmærkede Mangler ikke

afhjælpes, da har Directionen at indberette saadant til Hs. Majestæt, og at vente Sammes nærmere Befalinger.

11) Inden hvert Aars April Maaned forelægger Directionen Hs. Majestæt en Oversigt over Fremgangen i dens Bestræbelser for at befordre en hensigtsmæssig Underviisning, og hvad dertil hører, i samtlige saavel offentlige som private Skoleinstituter

12.

C. Om Universitetet.

Directionen maa stedse være betænkt paa at sætte Skole- og Universitets-Underviisningen i sammenstemmende Forhold til hinanden. Til den Ende haver Directionen at sørge for:

- a. at Universitets-Underviisningen planmæssigt udbreder sig over alle de Hoved- og Hjelpe-Videnskaber, som den studerende Ungdom, efter sin forskjellige Bestemmelse, behøver til sin intellectuelle Dannelse og Duerliggjørelse for Statens Tjeneste;
 - b. at Glid i at holde og i at søge de Forelæsninger, Examinatorier og Øvelser, som henhøre til en velordnet og fuldstændig Universitets-Cyclus, underholdes og opmuntres saaledes, at Universitetets Cursus for de Studerende ikke ved skadelig Tilfidesættelse af vigtige Hjælpesundskaber, eller paa hvilkensomhelst anden Maade, indskrænkes inden for snevre Grændser, og at endeligt pligtmæssig Virksomhed paa den ene og
- Grund

- Grundighed i academiske Studeringer paa den anden Side ved ethvert hensigtsvarende Middel besordres ;
- c. at til den Ende, og med særdeles Hensyn til Begyndere's Tarv, affattes en Studieplan, eller en hensigtsmessig Anvisning for de Studerende til de i ethvert Videnskabssag undgaaeligt fornødne Lektionen og Øvelser, og den Orden, i hvilken de bør følge hinanden, og denne Plan fra Tid til anden gjøres fuldkommere og stedse nøiagtigen følges;
- d. at de til ethvert Fag henhørende Kundskaber ikke alene foredrages theoretisk, men at der tillige sørges for Leilighed og Tilskyndelse til at anvende practisk, hvad der theoretisk er lært, saa at den vordende Religionslærer og civile Embedsmand, ligesaaalidet som den practiske Læge, savner Anledning og Hjælpemidler til at forberede sig ved passende Øvelser til sin tilkommende Bestemmelse;
- e. at der træffes passende og virksomme Foranstaltninger til, at de Lærere, som Universitetet behøver, kunne dannes ved dette Universitet selv, til værdigen at beklæde de academiske Lærestole; at ethvert Talent, som fortrinligen udmærker sig, understøttes, opmuntres og fremledes til dets videre Udvikling; at den saa gavnlige Kappelyst anspores og næres, og at tillige de academiske Promotioner holdes i det Vard, de efter deres oprindelige Bestemmelse bør have, for
- at

- at kunne desto mere fremskynde Lyst og Iver til at erhverve sig videnskabelige Fortjenester ;
- f. at alle til Universitetet hørende Indretninger, som have Undervisning og videnskabelig Dannelse til Hensigt, sættes mere og mere istand til at opfylde deres Bestemmelse, saa at de hver for sig og alle med hinanden kunne, saa meget muligt, befordre Gællighed til og Iver for at erhverve og udbrede nyttige Kundskaber, og saaledes vedligeholde og forøge Universitetets Hæder ;
- g. at det pædagogiske Seminarium, som Hs. Majestæt har sat ind iblandt disse Indretninger, stedse bliver en frugtbar Planteskole for duelige og værdige Mænd, som Ungdommens Opdragelse og Undervisning trygt kan betroes.

13) I Henseende til de academiske Examina, især de saakaldte Embedsexamener, søger Directionen at træffe saadanne Forholdsregler :

- a. at der ikke alene omhyggeligen prøves, hvilke Kundskaber Candidaten har indsamlet, men at det tillige med nogenlunde Sikkerhed kan erfares, til hvilken Grad Candidatens intellectuelle Evner ere cultiverede ved hans Studeringer ;
- b. at den Universitetslæreren paaliggende, tildeels byrdesulde, Pligt at examinere, efterhaanden, naar og saavidt Omstændighederne tillade det, lettes dem, i
det

det mindste saalebes, at de ikke formedelst disse Examina skulle berøves en for deres Hovedforretninger, som academiske Lærere, nødvendig og kostbar Tid, og at de ei heller skulle nødes til at afkorte de dem tilstaaede retmæssige Frier.

14) Da Universitetets Collegier og Stipendier, som staae under Directionens Overtilsyn, have en saa vigtig Hensigt og Bestemmelse, saa maa Directionen med særdeles Omhu vaage over, at Stifternes veldædige Niemed med hine Collegier i sin hele Omsfang vorder opnaaet. Over det hele Stipendievæsen maa Directionen søge at skaffe sig den tydeligste og fuldstændigste Oversigt, og være betænkt paa saadanne Indretninger og Foranstaltninger, hvorved den med Stifternes Niemed meest overeensstemmende Anvendelse og Uddelingsmaade af de academiske Beneficier kan vedligeholdes og beskyttes, uden at bebyrde Ephorerne med oeconomiske Forretninger og Regnskaber, og Stipendiaterne opmuntres ved Haabet om at kunne, eftersom de troeligen opfylde de foreskrevne Betingelser, stige fra et mindre til et større Stipendium, men derimod Haabet om at beholde et tildeelt Stipendium ganske betages Enhver, som ved academisk Uflid gjør sig uværdig dertil.

15) Endeligt vil Hs. Majestæt, at Directionen inden hvert Mars April Maaned skal forelægge Allerhøist samme en Generalrapport om den litteraire Tilstand ved

Uni.

Universitetet, om Beskaffenheden af alle dets Exceancstalter og om Anvendelsen af samtlige academiske Beneficiet.

16.

D. Om Universitetets og Skolernes Oeconomie.

Til Directionens Birketreds hører ogsaa Overtilsynet med Oeconomien af samtlige den underordnede offentlige Underviisningsanstalter. Det paalægges den derfor at samle sig nøiagtige Efterretninger om alle Indtægtskilder, hvad enten de bestaae i Jordegods, Tiender og andre faste Eiendomme, eller i Kapitaler, Retigheder o. s. v. Alle de Fundatser og Afdømtbreve, som derom kunne give tilforladelig Oplysning, indføres i dertil indrettede Protocoller.

17) I Henseende til de offentlige Skolers oeconomiske Anliggender er det Hs. Majestæts Villie, at Directionen træffer de fornødne Foranstaltninger til at sikres disses retmæssige Eiendom, og tillige vaager over, at denne benyttes paa den for Skolernes Interesse fordeeligste Maade. Directionen corresponderer med vedkommende Collegier om, hvorledes de Foranstaltninger, som til dette Diemed maatte ansees tjenlige, bedst lade sig forene med de bestaaende Anordninger eller andre tilværende Omstændigheder. Den forfatter for enhver af de offentlige Skoler en Beregning over alle dens Indkomster, og et fast Reglement for Udgifterne,

hvil

hvilket sidste forelægges Hs. Majestæt til Approbation; og maa heri ingen Forhøielse finde Sted, førend Hs. Majestæts allernaadigste Samtykke dertil er indhentet. Directionen paaseer, at Skoleregnskaberne i rette Tid aflægges, og at deres Revision og Decision holdes i foreskreven Gang. Med den i §. 11. befalede Oversigt over Underviisningens Tilstand i samtlige Skoleinstituter fremlægges tillige hvert Aar allerunderdanigst Indberetninger om alle offentlige lærde Skoleinstituters economiske Tilstand.

18) Da Overopsynet over Universitetets og Communitetets hele Deconomie og Rentevæsen er Directionen overdraget, saa er det dens Pligt at gjøre sig bekendt med alle derhenhørende Forretninger; den maa være underrettet om hvad Fremgang der gjøres i de Operationer, som, i Overeensstemmelse med den af Hs. Majestæt allernaadigst approberede Plan, foretages med Universitetets og Communitetets Godser. Alle Forspørgseler og Indstillinger, som angaae hine Operationer eller Universitetets og Communitetets Tiendevæsen, gaae igjennem Directionen til vedkommede Collegier, og de herpaa faldende Resolutioner tilstilles igjen Vedkommende igjennem Directionen. Denne sørger for, at der forfattes nøiagtige Regulativer over de forskjellige Kasser's Indtægter og Udgifter, at Administrationen af disse Kasser og Regnskabsførelsen ved samme sættes paa en
saa

faa sikker og simpel Fod som muligt, og at der med de academiske Regnskabers Revision og Decision iagttages den foreskrevne Orden. Endelligen skal Directionen hvert Aar forelægge Hs. Majestæt, tilligemed den i §. 15. befalede Generalrapport om den litteraire Tilstand ved Universitetet, en Indberetning om Universitetets oekonomiske Forsatning og dets Regnskabsværsens Bestaaffenhed.

19.

E. Almindelige Forskrifter.

De Sager, over hvilke Directionen haver at indkomme til Hs. Majestæt med allerunderdanigst Forsøgning, ere i Almindelighed, hvad af synderlig Vigtighed kan foreskalde; men især:

- a. Forandringer i eller enkelte Undtagelser fra de Anordninger og Befalinger, som af Hs. Majestæt eller Allerhøiøstsaammes Forsædte ere givne, eller nye Regler, som maatte ansees fornødne af Hs. Majestæt at foreskrives;
- b. Planer til nye Læreanstalters Anlæggelse eller hidtilværendes Forandringer, Forbedringer eller Ophævelse;
- c. Embeders Besættelse og Entledigelse fra Samme;
- d. alle Afhandlinger om Forhøielse eller Nedsættelse af Indtægter, af hvilket Slags de end ere;
- e. Bestemmelse af faste Lønninger, Lønnings-Tillæg, Pensioner og andre Udgifter, som reglementeres;
- f. Forslag til uvisse Udgifter, som for enkelte Gange

bevilges, naar de udgjøre hver for sig 100 Rdlr. og derover. Mindre Udgifter af dette Slags kunne tilstaaes af Directionen paa Hs. Majestæts Approbation, til hvilken Sammes specificerede og sammendragne Beløb, ved hvert Kvartals eller hvert Halvaars Udgang, eftersom de ere flere eller færre, foredrages.

20) I alle Sager, hvori sættes Overlæg med Collegierne eller andre af Hs. Majestæt satte Autoriteter kan være fornøden, haver Directionen dersfra at indhente Betænkninger, sevend de Hs. Majestæt allerunderdanigst foredrages, eller af Directionen afgjøres.

21) Alle Expeditioner, som under Hs. Majestæts Seigl skulle udgaae, blive fra Directionen at tilstille det danske Cancellie, for igjennem Samme at udsærdiges.

22) Sagernes Gang i Directionen selv, og i det samme underordnede Contoir, vedtager og bestemmer den saaledes, som god Orden i Collegial- og Contoirsforretningers Drift fordrer og tilraader.

Da det er bragt i Erfaring, at Landmilice-Dis-
trikterne tabe endeel værnepligtigt Mandskab derved,
at Reserver, som have erholdt Amtspasser til Kjøbstæ-
derne, for der at oplæres i Haandværker, efter Læreti-
dens Udløb modtage Lærebrev paa deres Professioner,
og, paa Grund af disse, af Øvrigheden modtage Rei-
sepasser, hvormed de sørlade deres i Amtspasserne an-
gikne

givne Opholdssteder, og deres Cautionister siden ere befundne usformuende til at opfylde deres, for de Vordgaaede, indgangne Cautioner; saa har Cancelliet fundet fornødent at bestemme følgende.

Naar en Haandværksmester i Kjøbstæderne tager en værnepligtig Dreng fra Landet i Lære, skal han, under Mulkt af 5 Rdlr. til Byens Fattige, være pligtig at anmeldte saadant for Laugsoldermanden og Byens Magistrat. Naar da Drengen bliver berettiget til at erholde Lærebrev, skal Laugsoldermanden, under Mulkt af 10 Rdlr. til Byens Fattige, være forpligtet til at levere Samme til Byens Magistrat, eller, hvor denne ikke er, til Byefogden, som derefter haver at sende Samme til Amtmanden over det Amt, hvorfra Drengen er, for hos ham at blive i Bevaring, indtil Reserven har opfyldt den ham paaliggende Værnepligt.

Hvilket bemældte Collegium, under 17de d. M., har tilskrevet samtlige Amtmænd i Danmark til Efterretning og fornøden Bekjendtgjørelse.

Under 13 August d. A. har det danske Cancellie tilskrevet Stiftamtmanden over Sjællands Stift saaledes.

P. M.

Sognesoged Ole Pedersen i Herlev har, som det er Hr. Kammerherren bekjendt, forespurgt, om det er hans Pligt at opkræve Extrastat og andre smaae Skatter i Sognet,

og at indbetale Samme i Amtstuen, eller om han blot skal tilføjede Bedkommende, hvad Dag de, efter den ham tilsendende Ordre, skulle møde, for directe at betale Skatterne i Amtstuen. Efterat have i den Anledning brevverlet med det kongelige Rentekammer, skulde dette Collegium tjenstligst anmode Hr. Kammerherren, behageligen at ville tilkjendegive bemældte Ole Pedersen, at, da Sognesfogderne paa de forrige Rytter-Districts Godser bestandsigt, endog førend Forordningen af 11te Novbr. 1791 udkom, have været pligtige at gaae den kongelige Oppbørsels-Betjent til Haande ved Skatternes Opkrævning, og allerhøistbemældte Forordning, ved i Almindelighed at bestemme Sognesfogdernes Pligter, ikke har indskrænket eller ophævet de Sognesfogderne paa de kongelige Godser paalagte særdeles og ældre Forpligtelser, saa kan han ei heller undslaae sig for, efter Amtsforvalterens Begjæring, at opkræve ovenmældte Skatter. I øvrigt følger det af sig selv, at Amtsforvalteren er pligtig at antage Sognesfogdernes Kvitteringer som gyldige for de Oppbørseler, han ved dem lader hæve, og at Yderne altsaa med disse Kvitteringer kunne ansee sig fuldkomment betryggede.

Følgende i denne Tidende forhen ommældte Skibbre løste af Nvarantainen i Christianssand:

- 1) Henriette, Skipper Palle Rifferts; 2) den unge

unge Frederich, Skipper Hans L. Klyvert, og 3) Wilhelmine Catharine, Skipper Christoffer With.

Under 1ode d. M. er Exam. Juris Jacob Tommerup Henrichsen meddeelt Bevilling til at holde Herbergerer, og Vertshuus i Ringsted.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 10 Sept. Exam. Juris C. F. Nissen meddeelt Bevilling som Procurator for alle Over- og Underretter i Aggershuus Stift. Den 2ode, Revisor og Chef for Stifte-Revisions-Contoiret, Cancellieraad H. Andersen, udnævnt tillige til Revisor og Chef for Contoiret til de offentlige Stiftelsers Midlers Regnskabers Revision, hvilke 2de Contoirer for Fremtiden blive samlede, under Navn af Contoiret for Skisternes og de offentlige Stiftelsers Regnskabers Revision; Copiist C. Hasseltiis til Fuldmægtig, og Cand. Juris C. M. L. Ostenfeldt til Copiist, begge i sidstnævnte Contoir; Cand. Theol. D. S. Birch confirmeret til Pastor vicarius for Vesterborg og Birket Menigheder i Lolland.

Under det tydske Cancellie: Den 13 Sept. er Slots- og Garnisons-Præst i Glückstadt, Provst og Doct. Theol. J. W. Wolfrath, i Naade entlediget fra sit Embed.

Under Generalitetet: Den 13de September er C. F. og S. L. v. Michelet udnævnte til Kostadetter ved det kongelige Landkadet-Korps heri Staden; J. F. Honnons beffikket til Second-Lieutenant i det schlesvigske Landværn-Regiment; Fændrik a la suite ved det danske Liv-Regm., P. H. Arenfeldt, efter Ansøgning aflediget.

Under Rentekammeret: Den 6te Septbr. er Fuldmægtig Bruer udnævnt til adjungerende Sognesogeb og Sogneskriver i Båsum under Landskabet Norderdithmarsken.